

# عرضه پول و سیاست‌های پولی،

## ارزی و سطح عمومی

### قیمت‌ها \*



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

طبق آمارهای دریافتی از بانک مرکزی، در پایان بهمن ماه ۱۳۸۰ ارزش طرح‌های تحت بررسی برای دریافت تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی (موضوع ماده ۶۰ قانون برنامه سوم) معادل ۲/۳ میلیارد دلار بوده است که از این میزان ۱/۲ میلیارد دلار تصویب شده و نهایتاً ۴۹۱/۵ میلیون دلار قرارداد منعقد شده است که از این مقدار ۳۷۸ میلیون دلار در بخش صنعت، ۰/۲ میلیون دلار در بخش کشاورزی، ۱/۳ میلیون دلار در بخش معدن، ۵۰ میلیون دلار در بخش حمل و نقل و ۶۲ میلیون دلار در بخش خدمات فنی و مهندسی بوده است. شایان ذکر است که

به طور کلی، سیاست‌های نرخ ارز در سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۰ در جهت حفظ نرخ ارز اسمی نسبتاً ثابت و حرکت به سمت یکسان‌سازی نرخ ارز و مقررات ارزی و تخصیص منابع براساس کارایی بوده است که در سال ۱۳۸۱ به طور کامل اجرا می‌شود.

در عین حال، حفظ یارانه واردات کالاهای اساسی می‌باشد. به علاوه، در ماده ۶۰ به ایجاد حساب ذخیره ارزی توجه شده است که این سیاست نقش مهمی را در ایجاد ثبات درآمدهای ارزی دولت ایفا می‌کند. از طرفی، طبق بند «ج» ماده ۶۰ قانون برنامه، بخشی از موجودی این حساب به صورت وام کوتاه‌مدت باید در اختیار واحدهای تولیدی قرار گیرد.

در بخش نخست این گزارش، پس از بررسی مواد قانون برنامه سوم، به آرایه تصویری از وضع موجود بخش پولی و تحلیل این بخش پرداختیم و اینک ادامه گزارش درباره بازار ارز و تورم و سطح عمومی قیمت‌ها تقدیم می‌شود.

#### بازار ارز

۱. مقدمه: بخش ارزی کشور، از جمله مهمترین چالش‌های دولت بوده که در طی سال‌های اخیر به آن توجه بیشتری شده است. مواد ۸۵ تا ۸۹ قانون برنامه سوم به مسایل ارزی پرداخته است. این مواد عمدتاً به تنظیم بازار ارز و تنظیم تعهدات ارزی و بدهی‌های خارجی کشور تأکید دارد. به طور کلی، سیاست دولت در خصوص ارز، حرکت به سمت یکسان‌سازی نرخ ارز و

\* بخشی از گزارش اقتصادی و نظارت بر عملکرد سال دوم برنامه سوم توسعه / ۱۳۸۰ از انتشارات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

اعتبارات اسنادی گشایش یافته تا بهمن سال ۱۳۸۰ برابر ۳۸۷/۲ میلیون دلار و استفاده از این تسهیلات تا مقطع مذکور، برابر ۱۱۰/۴ میلیون دلار بوده است. بدین ترتیب، مشاهده می‌شود که از مجموع طرح‌های تحت بررسی، ۴۹/۷ درصد تصویب شده، ۲۱ درصد منجر به انعقاد قرارداد گشته، برای ۱۶/۶ درصد اعتبارات اسنادی گشایش شده و ۴/۷ درصد آنها از تسهیلات استفاده نموده‌اند.

**۲. تصویر وضعیت ارزی:** طی سال‌های ۱۳۷۶-۱۳۷۸ در کشور علاوه بر نرخ بازار آزاد، سه نوع نرخ ارز (رسمی، صادراتی و واریزنامه‌ای) وجود داشت که در سال ۱۳۷۹ نرخ ارز صادراتی (ریال ۳۰۰۰=۱\$) حذف شد. به طور کلی، سیاست‌های نرخ ارز در سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۰ در جهت حفظ نرخ ارز اسمی نسبتاً با ثبات و حرکت به سمت یکسان‌سازی نرخ ارز و مقررات ارزی و تخصیص منابع براساس کارایی بوده است که در سال ۱۳۸۱ به طور کامل اجرا می‌شود. بررسی روند نرخ ارز در بازار غیررسمی طی سال‌های اخیر حاکی از روند با ثبات و کاهش نرخ ارز بوده است، به طوری که نرخ دلار آمریکا در طی سه سال گذشته (۱۳۷۸-۱۳۸۰) از ۸۱۸۸ ریال، به ۸۰۰۸ ریال کاهش یافته است (جدول شماره یک). با توجه به وضعیت بهتر ذخایر ارزی کشور، پیش‌بینی می‌شود که نرخ ارز در سال‌های آینده در همین حد حفظ شود.

جدول شماره یک

نرخ‌های ارز کشور در سال‌های ۸۰-۱۳۷۶

سال	نرخ رسمی	نرخ سپرده ارزی	نرخ بازار آزاد
۱۳۷۶	۱۷۵۰	۳۰۰۷/۵	۴۷۸۱/۵
۱۳۷۷	۱۷۵۰	۵۳۹۵/۴	۶۴۶۸/۳
۱۳۷۸	۱۷۵۰	۷۹۰۶/۸	۸۶۵۷/۶
۱۳۷۹	۱۷۵۰	۸۰۷۷/۶	۸۱۸۸/۱
۱۳۸۰	۱۷۵۰	۷۹۲۱/۵	۸۰۰۸/۴

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

**۳. سیاست‌ها و مقررات ارزی:** به طور خلاصه، مهمترین سیاست‌ها و اقدامات ارزی انجام شده از سال ۱۳۷۹ و ادامه آن در سال ۱۳۸۰ براساس مواد برنامه سوم به شرح زیر بوده است:

- به واحدهای صنعتی اجازه داده شده است تا در برابر صادرات محصولات خود، مواد خام، لوازم یدکی و سایر تجهیزات مورد نیاز خود را وارد کنند.
- حداقل ذخیره سپرده‌ای لازم برای گشایش اعتبار واردات توسط بخش غیردولتی به ۱۰ درصد کاهش یافت.

- گسترش سیاست افزایش لیست کالاها و مجاز وارداتی از محل صادرات غیرنفتی.
- صادرکنندگانی که تسویه حساب‌های خود را از طریق شبکه بانکی انجام می‌دهند، از سپرده وثیقه معاف می‌شوند.
- کلیه صادرکنندگان از پرداخت هرگونه مالیات و حقوق گمرکی معاف هستند (بند «ب» ماده ۱۱۳ قانون برنامه سوم).
- در چارچوب سیاست‌های برنامه پنجساله سوم، تا ۵۰ درصد مانده سپرده‌ها در صندوق ذخیره مازاد درآمدهای نفتی می‌تواند به صورت وام به بخش غیردولتی اعطا شود. در شروع سال ۱۳۸۰ به بانک‌ها اجازه داده شده است تا تسهیلات ارزی خود را از این محل به بخش غیردولتی شروع کنند.
- مقررات گشایش اعتبار با نرخ گواهی سپرده تسهیل شده است.
- ارز همراه مسافر از ۱۰۰۰ دلار آمریکا، به ۲۰۰۰ دلار آمریکا با نرخ توافقی تا سه بار مسافرت

○ ماده ۵ قانون برنامه سوم، صریحاً افزایش سنواتی و ۱۰ درصدی قیمت کالاها و خدمات دولتی را مجاز می‌داند و از اینجا که شرکت‌های دولتی افزایش حداقل ۱۰ درصد قیمت را حق مسلم خود می‌دانند، لذا نه تنها برای کاهش هزینه اقدامی نمی‌کنند، بلکه ...

در هر سال افزایش یافته است.

**۴. تعهدات خارجی کشور:** تعهدات قطعی کشور در سال ۱۳۸۰ معادل ۷۰۸۱ میلیون دلار بوده که ۸۷۲ میلیون دلار نسبت به سال قبل کاهش یافته است. از طرفی، تعهدات احتمالی در پایان سال ۱۳۸۰ معادل ۱۳/۹ میلیارد دلار می‌باشد. در مجموع، تعهدات احتمالی و قطعی کشور در سال ۱۳۸۰ به ۲۰/۹ میلیارد دلار می‌رسد، در حالی که در سال ۱۳۷۹ مجموع تعهدات قطعی و احتمالی کشور حدود ۲۱/۲ میلیارد دلار بود.

**۵. نتیجه‌گیری و توصیه‌های سیاستی:** نظر به اینکه مازاد منابع ارزی دولت در حساب ذخیره ارزی نگهداری می‌شود، این پدیده باعث شده است که دولت در مقابل تکانه‌های متعدد توانمند باشد و این توانمندی مالی دولت، در کاهش انتظارات تورمی مؤثر است. در صورتیکه به دلایل مختلف، موجودی این

حساب کاهش یابد، به تبع آن، توان مالی دولت در این زمینه کاهش خواهد یافت. در این صورت، تقاضای ارز برای سفته‌بازی افزایش پیدا خواهد کرد. با وجود این، هرگونه تکانه ممکن است آثار منفی اقتصادی بالایی را برای جامعه به ارمغان بیاورد. گرچه با افزایش تقاضا، میزان فروش ارز پیش‌بینی شده در بودجه دولت محقق خواهد شد و بخشی از نقدینگی جامعه از این طریق جمع آوری خواهد شد، ولی به دلیل اینکه توان مالی دولت به خاطر کاهش حساب ذخیره ارزی ضعیف شده و امکان عرضه ارز متناسب با تقاضا برای مقاصد سفته‌بازی وجود نخواهد داشت، در این شرایط، مازاد تقاضا بر عرضه ارز موجب افزایش نرخ ارز خواهد شد و این پدیده‌ای است که در سال ۱۳۷۳ رخ داد و منجر به تورم شدید و نهایتاً توقف سیاست یکسان‌سازی ارز و تغییر در سیاست‌های اقتصاد کلان کشور گردید. نظر به اینکه شرایط سیاسی بین‌المللی در حال حاضر ملتهب است و تهدیدات برای ناامن کردن منطقه روز به روز افزایش می‌یابد، آثار اقتصادی آن نااطمینانی‌هایی را در ثبات بازار نفت ایجاد کرده است.

بدیهی است که وقوع هر تکانه در سطح بین‌المللی موجب می‌شود که اقتصاد کشور از این ناحیه تحت تأثیر قرار گیرد. با وجود این، ضروری است که تمهیداتی لازم برای جلوگیری از آثار منفی اینگونه حوادث بر اقتصاد کشور فراهم شود، به ویژه اینکه موجودی حساب ذخیره ارزی به عنوان عامل اطمینان برای اقتصاد کشور تخلیه نشود.

### تورم و سطح عمومی قیمت‌ها

**۱. مقدمه:** یکی از اهداف سیاست‌های اقتصادی، نرخ پایین تورم و ثبات آن، در کنار رشد اقتصادی بالا، نرخ بیکاری پایین و مانند اینها است. از این روی، سیاستگذاران اقتصادی برای کاهش و باثبات‌سازی نرخ تورم، سیاست‌های اقتصادی را تنظیم می‌کنند. این نوع سیاستگذاری زمانی می‌تواند ثمربخش باشد که ارتباط و میزان اثرگذاری متغیرهای مهم اقتصاد کلان در بلندمدت و کوتاه‌مدت با در نظر گرفتن مبانی نظری به طور کمی شناسایی شده باشند. بنابراین، شناخت و ریشه‌یابی علل و عوامل تورم جهت تنظیم دقیق سیاست‌های اقتصادی برای دستیابی به تورم پایین و پایدار ضروری است.

**۲. بررسی مبانی قانونی افزایش قیمت‌ها:** افزایش قیمت کالاها و خدمات در جامعه ممکن است از قوانین و مقررات مصوب دولت، انحصارات و برخی

و خدمات مصرفی در سال ۱۳۸۰ نسبت به سال ۱۳۷۹، معادل ۱۱/۴ درصد رشد یافته که این رشد در سال ۱۳۷۹ نسبت به سال ۱۳۷۸، معادل ۱۲/۶ درصد بوده است. مقایسه روند قیمت‌ها طی چند سال گذشته حاکی از کاهش نرخ تورم می‌باشد.

در بین اجزای اصلی تشکیل دهنده شاخص قیمت مصرف کننده در سال ۱۳۸۰، گروه مسکن، سوخت و روشنایی با ۱۸/۸۴ درصد بیشترین رشد را داشته است. سپس، گروه تفریح و تحصیل و مطالعه با ۱۶/۹ درصد و بعد از آن، بهداشت و درمان با ۱۵/۳ درصد به ترتیب بیشترین افزایش قیمت را داشته‌اند. گروه اثاثیه، کالا و خدمات مورد استفاده در خانه با ۳/۲ درصد افزایش، کمترین رشد قیمت‌ها را داشته است.

شاخص قیمت عمده فروشی در سال ۱۳۸۰ حدود ۵/۱ درصد افزایش یافته است که در مقایسه با شاخص خرده فروشی، از رشد کمتری برخوردار بوده و بیانگر آن است که افزایش قیمت در سطح عمده‌فروشی و توزیع کنندگان عمده چندان بالا نبوده است.

از طرفی، در این سال، شاخص قیمت تولیدکننده ۱۰/۸ درصد افزایش یافته که در مقایسه با رشد ۱۶/۳۸ درصد در سال ۱۳۷۹ کاهش قابل توجهی داشته است.

○ مجموع تعهدات احتمالی و قطعی کشور در سال ۱۳۸۰ به ۲۰/۸ میلیارد دلار رسید، در حالی که در سال ۱۳۷۹ در حدود ۲۱/۲ میلیارد دلار بود.

و نیرو مجاز به افزایش قیمت محصولات ذکر شده در این ماده به میزانی بیش از ۱۰ درصد، در صورت تصویب مجلس شورای اسلامی، می‌باشند.

● در ماده ۱۳۲ (قسمت «الف») به وضع عوارض بر حمل و نقل بین‌المللی و کالایی اشاره شده است. عوارض مزبور موجب افزایش بهای فروش این خدمات و در نتیجه، افزایش بهای کالاها و خدمات مرتبط با حمل و نقل خواهد شد.

۳. تصویر وضع موجود تورم کشور: در این بخش، برای تحلیل تورم، از سه شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی شهری، تولیدکننده و عمده فروشی استفاده می‌شود، ولی از آنجاییکه مبنای تورم در ایران براساس شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی شهری است، لذا در این بخش این شاخص با تأکید بیشتری مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

براساس جدول شماره دو، شاخص قیمت کالاها

سیاست‌های کلان اقتصادی از قبیل سیاست‌های پولی، مالی و ارزی ناشی شود. در اینجا میانی قانونی افزایش قیمت مختصراً بررسی می‌شود و در قسمت‌های بعد به عوامل دیگر می‌پردازیم.

قانون برنامه سوم، سیاست‌ها و خط مشی‌های کلی اقتصاد کشور را تعیین می‌کند. از این رو، سیاست‌های کلی مربوط به تعیین قیمت در قالب برنامه فوق حایز اهمیت خاصی است، به نحوی که سیاستگذار اقتصادی را در فرآیند برنامه‌ریزی و بنگاه‌های اقتصادی را در شکل‌دهی رفتارشان هدایت می‌کند. بدین منظور، موارد مطرحه زیر، با توجه به مستندات قانون برنامه سوم که ارتباط مستقیمی با سطح قیمت‌ها دارند، ذکر می‌شود:

● طبق بند «ز» ماده ۳ قانون برنامه سوم، دولت مکلف است حقوق کلیه کارکنان و کارگران را با هر قراردادی که کار می‌کنند، طی برنامه سوم و در ابتدای هر سال برای تمامی رشته‌های شغلی، متناسب با تورم و حداقل مساوی با آن، افزایش دهد.

● ماده ۵ قانون برنامه سوم، صریحاً افزایش سنواتی و ۱۰ درصدی قیمت کالاها و خدمات دولتی را مجاز می‌داند و با عنایت به اینکه کالاها و خدمات فوق‌الذکر اهمیت فراوانی در اقلام هزینه‌ای سایر کالاها و خدمات دارند، تأثیر افزایش قیمت‌های

○ در یک اقتصاد باز مانند ایران، عوامل مؤثر بر نرخ تورم، هم دارای منشاء خارجی و هم داخلی هستند.

یادشده بر مصرف کننده نهایی نیز کاملاً مشهود می‌باشد. از آنجا که شرکت‌های دولتی افزایش حداقل ۱۰ درصد قیمت را حق مسلم خود می‌دانند، نه تنها برای کاهش هزینه اقدامی نمی‌کنند، بلکه تصویب ماده فوق، موجبات بروز تورم بیش از ۱۰ درصد را فراهم خواهد آورد.

● در ماده ۵۲ قانون برنامه سوم برای منطقی‌نمودن هزینه برق، گاز، تلفن، آب و فاضلاب و نیز متناسب نمودن نرخ‌های ترجیحی در جهت حمایت از تولید، از طریق افزایش قیمت حق اشتراک و مصرف نهایی نهاده‌های فوق‌الذکر، تأکید شده است.

● در ماده ۱۱۹ این قانون، قیمت فروش داخلی حامل‌های انرژی (برق، گاز طبیعی، نفت سفید، بنزین، نفت گاز و نفت کوره) به پیشنهاد وزارت نفت و وزارت نیرو و تصویب مجلس شورای اسلامی تعیین خواهد شد. با توجه به مفاد ماده ۵، ذکر ماده جداگانه، در واقع، با هدف مستثنا کردن حامل‌های فوق از دستورالعمل ماده ۵ می‌باشد. در این وضعیت، وزارت خانه‌های نفت

جدول شماره دو  
تغییرات در شاخص قیمت کالاها و خدمات

شرح	سال				
	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰
شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی	۱۷/۳	۱۸/۱	۲۰/۱	۱۲/۶	۱۱/۴
خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات	۱۴/۸	۲۴/۹	۲۲/۶	۸/۹	۷/۳
پوشاک	۱۳/۱۷	۶/۹	۶/۵	۸/۶	۴/۶
مسکن، سوخت و روشنایی	۳۰/۴	۲۰/۴	۱۸/۷	۱۸/۴	۱۸/۸۴
حمل و نقل و ارتباطات	۱۴	۱۹/۹	۳۷/۳	۸/۵	۷/۶
بهداشت و درمان	۲۶/۶	۲۴/۹	۲۴/۵	۲۰/۷	۱۵/۳
تفریح، تحصیل و مطالعه	۵۹	۸/۷	۱۸/۵	۱۳/۸	۱۶/۹
اثاثیه، کالا و خدمات مورد استفاده در خانه	۷/۵	۷/۱	۱۵	۱۳/۱	۳/۲
شاخص بهای عمده فروشی	۹/۹	۱۶/۷	۲۴/۲	۱۴/۷	۵/۱
شاخص بهای تولیدکننده	۱۵/۶	۱۸/۷	۲۲/۹	۱۶/۳۸	۱۰/۸
شاخص کل دستمزد کارگران ساختمانی	۱۷/۹	۱۳/۳	۱۳/۴	۱۰/۷	۹/۷

مأخذ:

۱- گزارش شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری / بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران / اسفند ماه ۱۳۷۹.

۲- نماگرهای اقتصادی / سه ماه چهارم سال ۱۳۸۰ / بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۳- گزارش فروردین ماه ۱۳۸۰ شاخص بهای تولیدکننده در ایران / بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۴- گزارش شاخص‌های ماهانه اقتصادی در فروردین ماه ۱۳۸۱ / بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران / خرداد ۱۳۸۱.

۴. تحلیل عوامل مؤثر بر تورم: مقوله مربوط

به نظریه‌های تورم بسیار وسیع و گسترده است و در خصوص علل و ریشه‌های تورم نظریه‌های متفاوت و ضد و نقیض وجود دارد. فریدمن (۱۹۶۸) معتقد است که تورم همیشه و در همه جا یک پدیده پولی است. هر چند که صحت این نظریه در بسیاری از کشورها به اثبات رسیده است، ولی مطالعات در ایران نشان می‌دهد که عوامل پولی فقط بخشی از تغییرات تورم را توضیح می‌دهد. هادسن (۱۹۸۲) می‌گوید که تورم ناشی از فشار دستمزد است. این دیدگاه می‌تواند برای کشورهایی که دارای اتحادیه‌های کارگری سازمان‌یافته و فعال هستند، صادق باشد. کارنوال (۱۹۸۴) تأکید می‌کند که تورم همیشه و در همه جا ناشی از عوامل سیاسی است. این دیدگاه برای کشورهایی که بانک مرکزی آنها مستقل نیست و عوامل سیاسی در تصمیم‌گیری سیاست‌های پولی، مالی و ارزی مؤثر و تعیین کننده است، می‌تواند نقش اساسی در تغییرات تورم داشته باشد.

با توجه به تنوع نظریه‌های تورم، آنها را می‌توان در ابعاد مختلف طبقه‌بندی کرد، از جمله دیدگاه‌های

○ در سال ۱۳۸۰ شاخص قیمت تولیدکننده ۱۰/۸ درصد افزایش یافته که در مقایسه با رشد ۱۶/۳۸ درصد در سال ۱۳۷۹، کاهش قابل توجهی را نشان می‌دهد.

پولی در مقابل مالی، فشار تقاضا در مقابل فشار هزینه، مبانی خرد تورم در مقابل مبانی کلان، نظریه‌های تورم برای اقتصادهای با تورم پایین در مقابل تئوری‌های تورم برای اقتصادهای با تورم بالا و در نهایت، نظریه‌های تورم با منشأ داخلی در مقابل نظریه‌های تورم با منشأ خارجی هستند.

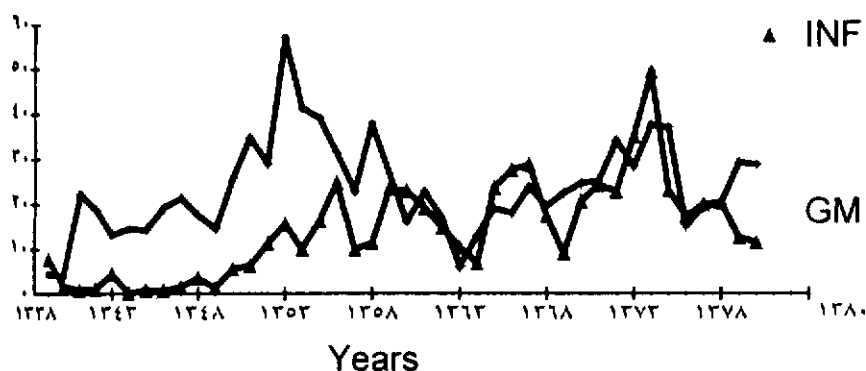
در یک اقتصاد باز مانند ایران، عوامل مؤثر بر نرخ تورم هم دارای منشأ خارجی و هم داخلی هستند. در ابعاد داخلی، مازاد عرضه پول و مازاد تقاضای کل که به ترتیب به بازار عرضه و تقاضای پول و بازار عرضه و تقاضای کالاها و خدمات مربوط هستند، می‌توانند از عوامل مؤثر تورم باشند. در ابعاد خارجی، نرخ ارز و قیمت کالاها و وارداتی از عوامل عمده و مؤثر بر تورم بشمار می‌آیند. در اینجا روند برخی از متغیرهای کلان اقتصادی که رابطه نظری یا تئوریک با تورم دارند، مختصراً تحلیل می‌شود.

الف. ارتباط نقدینگی با تورم: مهمترین تبعات منفی رشد نقدینگی، افزایش سطح عمومی قیمت‌هاست، زیرا افزایش نقدینگی باعث افزایش

تقاضا شده و در صورتی که طرف عرضه اقتصاد جوابگوی افزایش تقاضا نباشد، تورم در جامعه می‌تواند از جمله عواملی باشد که بخشی از کاهش تورم را توضیح دهد.

نمودار شماره یک

روند نرخ تورم (براساس شاخص CPI) و رشد نقدینگی در ایران

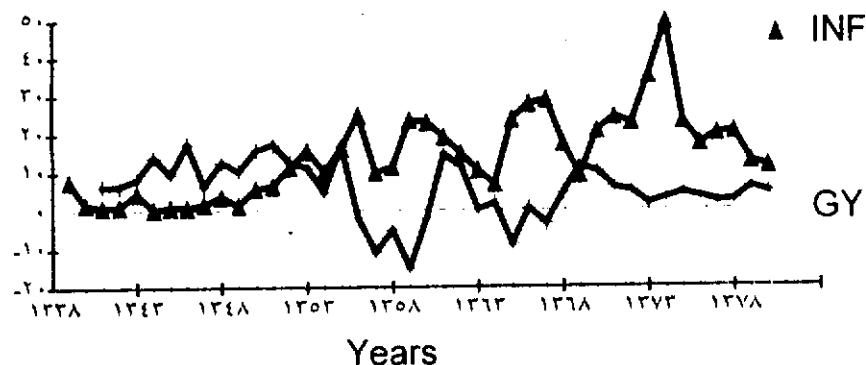


ب. ارتباط تولید با تورم: در نمودار شماره دو روند رشد اقتصادی و رابطه آن با نرخ تورم آرایه شده است. همان طور که مشاهده می‌شود، رابطه معکوس بین این دو متغیر از این نمودار نمایان است. بنابراین، افزایش رشد اقتصادی، یکی از عوامل مهم در کاهش تورم محسوب می‌شود. یکی از سیاست‌های دولت در برنامه سوم برای کاهش تورم، جهت‌گیری سیاست‌های اقتصادی برای افزایش تولید و رشد اقتصادی است که اثر آن در سال اول برنامه قابل مشاهده بوده است، به طوری که رشد اقتصادی در سال ۱۳۷۹ معادل ۵/۹ درصد و در سال ۱۳۸۰ حدود ۴/۸ درصد بوده که با تورم پایین هماهنگی داشته است. اگر در سیاست‌های اقتصاد کلان تغییرات اساسی بوجود نیاید و رشد اقتصادی همچنان افزایش یابد، این امر عامل مهمی در جهت کاهش تورم در سال‌های آینده خواهد بود.

افزایش خواهد یافت. نمودار شماره یک روند شاخص تورم با رشد نقدینگی (GM) را نشان می‌دهد که به جز در بعضی از سال‌ها، به ویژه در دو سال اخیر، روند هر دو هم جهت بوده‌اند. این گفته اخیر از لحاظ نظری نیز مطابق انتظار می‌باشد، لیکن به طور مشخص در سال‌های ۱۳۳۸-۱۳۴۲ و سال ۱۳۷۹ علیرغم رشد مثبت نقدینگی، تورم کاهش یافته است که این از لحاظ نظری قابل انتظار نیست، هر چند که برخی از کارشناسان این را به ثابت بودن نرخ ارز و درآمدهای ارزی نسبت می‌دهند که به نفع آن، موجب کاهش هزینه‌های تولید شده (ناشی از واردات کالاها و واسطه‌های و مصرفی) و بنابراین، منجر به کاهش نرخ تورم شده است. گفتنی است که در سال‌های ذکر شده (که جهت تورم با رشد نقدینگی یکسان نبود) به طوری که در نمودار بعدی دیده می‌شود، با کاهش رشد قیمت واردات، تورم نیز کاهش یافته است. این عوامل

نمودار شماره دو

روند نرخ تورم (براساس شاخص CPI) و رشد اقتصادی در ایران



به دلیل رکود اقتصادی و شرایط بحران، رشد تورم بیشتر از رشد شاخص قیمت واردات بوده است.

ت. ارتباط تورم با نرخ ارز: سیاست‌های ارزی و تحولات بازار ارز یکی دیگر از سیاست‌های مهم دولت است که اهداف مختلفی را در بهبود شرایط اقتصادی، از جمله مهار تورم دنبال می‌کند. نمودار شماره چهار مربوط به تورم و رشد نرخ ارز (GE) حاکی از آن است که این دو متغیر نیز عمده‌تأ دارای روند هماهنگی بوده‌اند. شایان ذکر است که افزایش ناگهانی در نرخ ارز سال ۱۳۵۹ مشاهده می‌شود که

پ. ارتباط تورم با شاخص تورم وارداتی: شاخص قیمت کالاهای وارداتی یکی از عواملی است که بر تورم داخلی تأثیر می‌گذارد. این شاخص از دوره موجب انتقال تورم به داخل کشور می‌شود؛ اول اینکه، افزایش قیمت کالاهای وارداتی مصرفی، مستقیماً موجب افزایش قیمت این نوع کالاها در داخل کشور شده و از این رو، افزایش سطح عمومی قیمت‌ها را به دنبال دارد؛ دوم اینکه، افزایش قیمت کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای وارداتی منجر به افزایش هزینه تولیدات محصولات داخلی می‌شود و بدین ترتیب، اثر خود را در قیمت تمام شده تولیدات داخلی

مکانیزم بازار بر تورم وارد می‌شود، جلوگیری کند. این سیاست به طور ماهوی برای تثبیت قیمت‌ها و با منطق حمایت از اقشار پایین درآمدی همراه است. دولت نیز در قانون برنامه سوم و همچنین، در قوانین بودجه سالانه ملزم شده است که در این زمینه، سیاست ضد تورمی را اتخاذ کند. افزایش سقف ۱۰ درصدی سالانه قیمت برخی از کالاها و خدمات عرضه‌شده توسط دولت و شرکت‌های دولتی در ماده ۵ قانون برنامه سوم به همین منظور پیش‌بینی و تعیین شده است. با وجود این، به دلیل ساختار انحصاری شرکت‌های دولتی و عدم شفافیت ساختار درآمدی و هزینه‌ای آنها و همچنین، کارایی کم فعالیت آنها، زمینه‌های رقابتی آنها در سطح ملی و بین‌المللی روشن نیست و لذا افزایش قیمت کالاها و خدمات یکی از تدابیری است که اینگونه بنگاه‌ها اتخاذ می‌کنند و زمینه فشارهای تورمی را از این ناحیه افزایش می‌دهند.

#### ۵. پیشنهادات و توصیه‌های سیاستی:

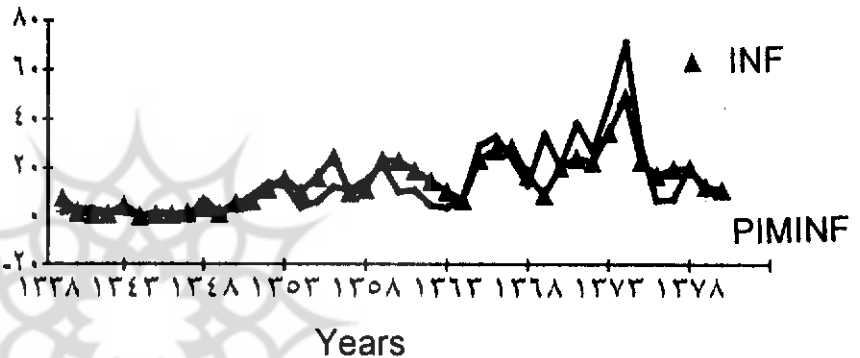
● با توجه به این که هم به لحاظ نظری و هم به لحاظ تجربی، رشد نقدینگی یکی از عوامل مؤثر بر تورم است و انباشت قابل توجهی از نقدینگی در سال‌های اخیر در کشور صورت گرفته است، اگر این پدیده با افزایش نقدینگی بالا در سال جاری همراه باشد، تأثیر قابل توجهی بر تورم خواهد گذاشت. این در شرایطی است که عدم تعادل در ساختارهای درآمدی و هزینه‌ای اقشار پایین درآمدی جامعه، در کنار نرخ رشد بیکاری بالای کشور، به نحوی است که کشور امکان تحمل تورم بالا را ندارد. بنابراین، توصیه می‌شود که سیاست‌های انقباضی پولی در صدر اولویت‌های دولت قرار گیرد.

● نظر به اینکه رشد تولید یکی از عوامل کاهش تورم در ایران می‌باشد، پیشنهاد می‌شود که تسهیلات اعطایی شبکه بانکی با سهولت و کارایی بیشتری به سمت تحرک بخشیدن به تولید اختصاص یابد. برای این منظور، می‌توان از طریق افزایش سهم تسهیلات اعطایی برای تأمین نقدینگی واحدهای تولیدی و همچنین، طرح‌های سرمایه‌گذاری زودبازده و اشتغالزا، اقدامات اجرایی لازم را انجام داد.

● با توجه به این که اتخاذ سیاست کنترل قسانونی و نهادی قیمت کالاها و خدمات برای کارآمد کردن فعالیت‌ها و تخصیص بهینه منابع و ایجاد شرایط رقابتی سالم سازگاری ندارد، لذا اتخاذ و تداوم این سیاست به کالاهای خاص و انحصاری محدود شود.

نمودار شماره سه

مقایسه روند نرخ تورم (براساس شاخص CPI) و تورم وارداتی در ایران

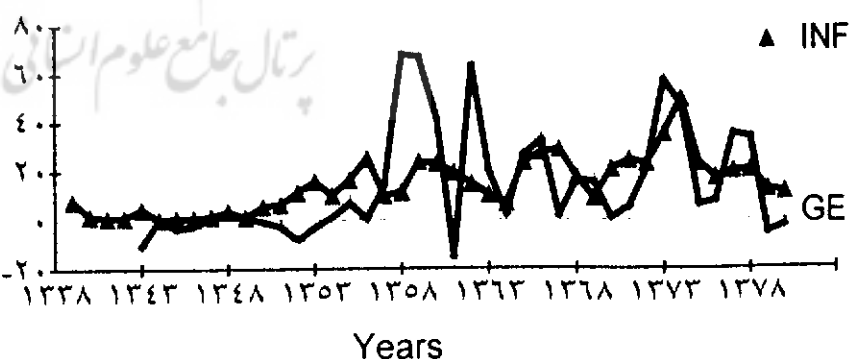


ناشی از اتفاقات بعد از انقلاب اسلامی بوده است. بنابراین، می‌توان گفت که در طول سال‌های مذکور افزایش نرخ ارز موجب افزایش تورم شده است.

نشان می‌دهد که در نهایت، آثار تورمی آن با افزایش سطح عمومی قیمت‌ها در جامعه مشاهده می‌شود. نمودار شماره سه نرخ تورم (INF) را با رشد

نمودار شماره چهار

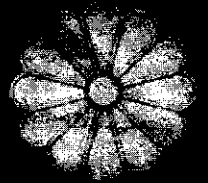
روند نرخ تورم (براساس شاخص CPI) و رشد نرخ ارز در بازار آزاد ایران



ث. ارتباط قیمت‌گذاری و تورم: اعمال سیاست تعیین قیمت‌ها از طریق توسل به مکانیزم‌های قانونی و نهادی، یکی از سیاست‌هایی است که دولت طی دهه‌های اخیر برای کنترل تورم اتخاذ کرده است تا بدین وسیله، از فشارهای تورمی که از ناحیه

شاخص قیمت واردات (PIMIN) طی دوره زمانی ۱۳۳۹-۱۳۷۹ مقایسه می‌کند. همراهی روند این دو شاخص به وضوح قابل مشاهده است. شایان ذکر است که در طی سال‌های ۱۳۵۳-۱۳۵۶ به دلیل آثار انبساطی افزایش درآمد نفتی و در دوره ۱۳۵۹-۱۳۶۳

# مترجم پارس



عمومی + تخصصی

## نرم افزار ترجمه متن انگلیسی به جمله‌های فارسی

قابل توجه

مراکز علمی، تحقیقاتی، آموزشی، مدیران، مترجمین، دانشجویان  
و شما که درک سریع و ساده از مطلب انگلیسی را بخواهید

مدیریت و برنامه ریزی  
اقتصاد و مدیریت  
بازرگانی و تجارت  
حقوق و قوانین  
حسابداری  
روزنامه نگاری  
تجارت هوایی  
علوم بانکداری

مهندسی برق و الکترونیک  
مهندسی مکانیک  
مهندسی نساجی  
مهندسی عمران / شهرسازی  
مهندسی متالورژی  
مهندسی معدن  
مهندسی آب و آبرسانی  
مهندسی صنایع

کامپیوتر  
فنی و مهندسی  
نفت و گاز  
کشاورزی و شیلات  
زیست شناسی  
صنایع غذایی  
علوم نظامی  
علوم پزشکی

روان شناسی  
تاریخ ادیان  
علوم سیاسی  
فلسفه  
جامعه شناسی

برنامه ریزی شهری و منطقه  
دانش شناسی و آموزش  
کیهان شناسی و نجوم  
گوهر شناسی

تربیت بدنی

زمین شناسی

زبان شناسی

علوم تربیتی و آموزش

هنرهای تجسمی

و ...



Pars Translator

English to Persian Translation Software

روایتی نو  
از  
ترجمه  
ماشینی



Microsoft  
**Windows 95+**  
COMPATIBLE



تهران - میدان ولیعصر، ح. شقایق، کوی ششم - شماره ۴۷  
تلفن: ۶۴۱۳۶۵۷ - ۲۳۰۷۳۹۰ - ۹۱۱ و ۶۴۱۳۶۵۷  
نمابر: ۶۴۱۳۶۵۷  
پست الکترونیک: Info@mabnasoft.com  
Http://www.mabnasoft.com

# کدام بانک؟

رفاه بیشتر  
احترام بیشتر  
دقت و سرعت بیشتر ...

... و اکنون

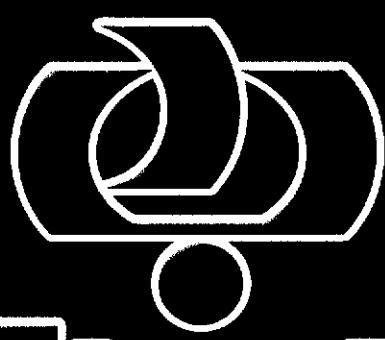
سود بیشتر به سپرده های مدت دار شما

و حتی یک گام جلوتر

پرداخت سود روز شمار به سپرده های کوتاه مدت شما  
با حداقل مانده ۵۰ هزار ریال

برای کسب اطلاعات بیشتر به یکی از شعب بانک رفاه مراجعه نمایید

اعتماد شما افتخار ما



رضایت شما هدف ما

# بانک رفاه بانک رفاه



بانک ملی ایران



خودرو سواری زانتیا



خودرو سواری مزدا



خودرو سواری پژو ۲۰۶



خودرو سواری پراید

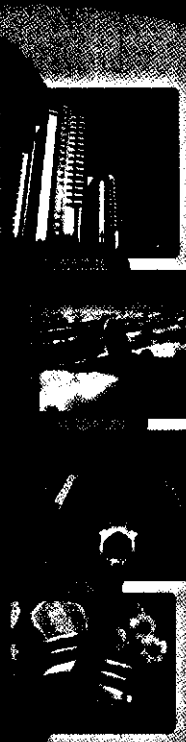
بزرگترین قرعه کشی  
حسابهای سپرده قرض الحسنه پس انداز

# بانک ملی ایران

هر پنجاه هزار ریال هر روز یک امتیاز

بیش از

۱۰  
۲۰  
۳۰  
۴۰  
۵۰



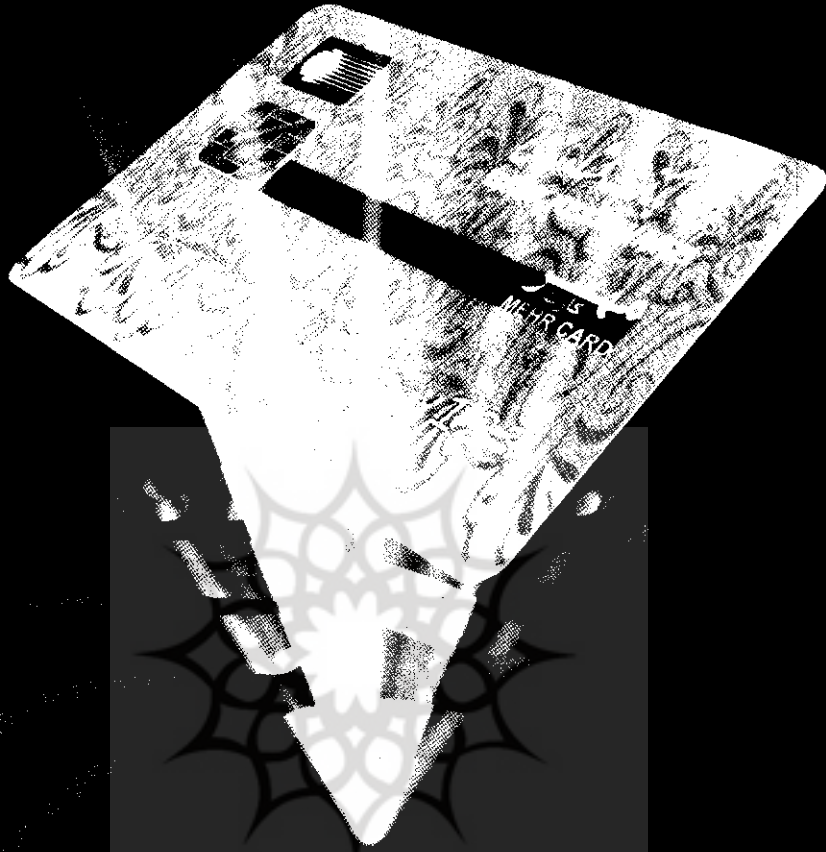
- فریزر
- ساعت مچی
- مایکروفر گریل دار
- انواع سکه بهار آزادی
- لباسشویی تمام اتوماتیک
- و
- میلیون ها ریال جوایز نقدی

موجودی بیشتر = امتیاز بیشتر



مستر کارت، کارت اعتباری، کارت هدیه، کارت پستی

# کیف پول الکترونیکی شما!



ژویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

راه حل مناسبی برای  
دریافتها و پرداختهای شما  
قابل استفاده در کلیه دستگاههای  
خودپرداز بانکهای کشاورزی،  
صادرات ایران و توسعه صادرات



بانک تجارت و بانک رسد

# تلفن بانک تجارت



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی  
پرتال جامع علوم انسانی

آگاهی از مانده حسابهای ریالی و ارزی  
دریافت صورتحساب و گردش عملیات  
تا ۳۰ گردش آخر حساب

از طریق فاکس ۸۸۰۱۸۱۸ (۳۲ خط)